

Argümanın sınırı

1 Sonuç gerçekten zorunlu mu?

İki öğrenci aynı araştırma kulübü için akıl yürütüyor. “Kontrol edilmiştir” ifadesi, bir kaydın kulübün belirlediği incelemeden geçtiği anlamındadır.

Argüman I

- Bütün yayımlanan kayıtlar kontrol edilmiştir.
- K kaydı yayımlanmıştır.
- O hâlde K kontrol edilmiştir.

Argüman II

- Bütün yayımlanan kayıtlar kontrol edilmiştir.
- L kaydı kontrol edilmiştir.
- O hâlde L yayımlanmıştır.

Kontrol edilen bir kayıt,

yer olmadığı için
yayımlanmayabilir.

Hangi değerlendirme, çıkarım biçimi ile öncüllerin doğruluğunu ayırır?

- İkisi de geçerlidir; aynı ilk öncülü kullanmaları yeterlidir.
- I geçerlidir; II'ye ek kart karşı örnektir; ilk öncülün doğruluğu ayrıca sınanır.
- Yalnız II geçerlidir; kontrol işlemi yayından önce yapılır.
- I geçersizdir; K'nin adı genel öncülde geçmemiştir.
- İkisi de geçersizdir; gerçek kişi adı kullanılmamıştır.

2 Aynı sözcük, aynı iddia mı?

Bir dijital kitaplık üzerine tartışan öğrencilerin kullandığı “açık” sözcüğü farklı anlamlar taşıyabilir. Tablodaki bilgiler doğrudur; tartışma yalnız bu hizmet hakkındadır.

Kitaplık ile ilgili bilgiler

Kitapları okumak
ücretsiz.

Hesap açmak
zorunlu.

Hesap için hizmet
sözleşmesini kabul etmek
gerekir.

Ela

“Kitaplık herkese açık;
okumak için para
ödenmiyor.”

Can

“Açık değil;
sözleşmeyi kabul
etmeyen okuyamıyor.”

Hangi çözümleme, görünen çelişkiyi giderirken geriye kalan felsefi soruyu korur?

- Ela doğruysa Can'ın hesabın zorunlu olduğu bilgisi yanlış olmalıdır.
- Can doğruysa kitapların ücretli olduğu sonucu zorunludur.
- Ücretsiz erişim varsa katılım koşullarını tartışmak gereksizdir.
- “Açık” aynı yazıldığı için iki öğrenci aynı ölçütü kullanmıştır.
- Ücret ve koşulsuz erişim ayrılmalı; erişim koşullarının gerekçesi tartışılmalıdır.

3. Ölçümden sonra kalan soru

Bir okulda ortak salonun kullanım süresi ölçülmüştür: üç kulüp salonu farklı sürelerle kullanır. Veri doğrudur. Kurul “Süreleri eşitlemek her zaman adil midir, yoksa ihtiyaç farkı dikkate alınmalı mıdır?” sorusunu tartışır.

Bu sorunun felsefi yönünü en iyi açıklayan seçenek hangisidir?

- A) Ölçümler yanlış olduğu için hiçbir karara varılamaz.
- B) Adalet kavramı ve ihtiyaç ölçütünün gerekçesi, süre ölçümünden ayrı olarak tartışılır.
- C) En çok süre kullanan kulübün görüşü otomatik doğrudur.
- D) Adalet sözcüğü kullanıldığında olgusal veriler tamamen gereksiz olur.
- E) Sürelerin toplanması hangi adalet ilkesinin seçileceğini zorunlu belirler.

4. Tanım hangi durumu dışlıyor?

Kulüp “Gönüllü çalışma, kişi istediğinde katılabildiği ve ayrıldığında yaptırım görmediği çalışmadır.” tanımını benimser. K etkinliğine katılım isteğe bağlıdır; ayrılanın sonraki kulüp hakkı kesilir. L’de katılmamak ve ayrılmak yaptırımsızdır.

Verilen tanıma göre hangi değerlendirme doğrudur?

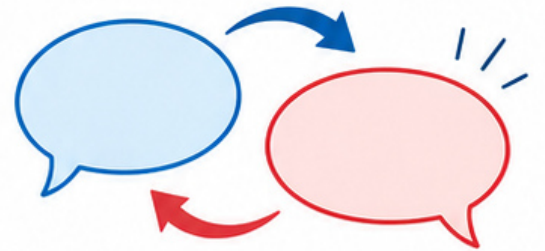
- A) K ve L gönüllüdür; yalnız başlangıç isteği önemlidir.
- B) Yalnız K gönüllüdür; yaptırım kararlılığı güçlendirir.
- C) K ikinci koşulu sağlamaz; L iki koşulu da sağlar.
- D) L’de yaptırım olmadığı için çalışma sayılamaz.
- E) K’nin adında gönüllü yazması iki koşulu sağlamaya yeter.

5. Gerekçe mi, tekrar mı?

Bir öğrenci “Bu kural doğrudur, çünkü doğru kurallar arasında yer alır.” der. Arkadaşı kuralın neden savunulması gerektiğini hâlâ öğrenemediğini söyler.

Gerekçenin sonucu neden bağımsız biçimde desteklemediğini açıklayınız. Kuralın gerekçesini araştırmak için sorulabilecek bir soru yazınız.

6. Şüpheyi araştırmaya dönüştürmek

Ece, çok paylaşılan bir görüşü duyunca “Yanlış olabilir.” der. Sonra görüşün kavramlarını açıklar, gerekçelerini inceler ve karşı örnek arar. Ali ise yalnız “Hiçbir şeye inanılmaz.” diyerek tartışmayı kapatır.

Hangi karşılaştırma uygundur?

- A) Ece’nin şüphesi incelemeye açılır; Ali’nin genel reddi bu biçimiyle gerekçe sunmaz.
- B) Ali bütün görüşleri reddettiği için kendi yargısı gerekçeye ihtiyaç duymaz.
- C) Ece karşı örnek aradığı için görüşü baştan kesin yanlış kabul etmiştir.
- D) Bir görüş popülerse iki yaklaşım da gereksizdir.
- E) Şüphe duymak her koşulda bilgi edinmeyi imkânsızlaştırır.

7. Karşı örnek neyi çürütür?

İddia: “Bütün iyi kararlar hızlı alınır.” Bir öğrenci, uzun tartışmadan sonra alınmış ve iddiayı savunan kişinin de iyi kabul ettiği bir karar örneği gösterir. Örneğin uzun sürdüğü ve iyi sayıldığı konusunda anlaşılır.

Bu örnek hangi sonucu destekler?

- A) Hızlı alınan hiçbir karar iyi değildir.
- B) Yavaş alınan bütün kararlar iyidir.
- C) İyi karar almak için zamanın hiçbir rolü olamaz.
- D) En az bir iyi karar hızlı değildir; başlangıçtaki bütünlük iddiası geçersizdir.
- E) Örnek yavaş olduğundan iyi kabul edilmesi mantıken imkânsızdır.

8. Ortak sözcük, ortak ölçüt

İki öğrenci aynı sunumu değerlendirir. Biri “Başarılı, çünkü dinleyiciler eğlendi.” der; diğeri “Başarılı değil, çünkü ana bilgiyi hatırlamıyorlar.” der. İkisi de başarılı sözcüğünü kullanır.

İki başarı ölçütünü ayırınız. Tartışmayı ilerletmek için ortak amaç veya ölçütü netleştiren bir soru yazınız.

9. Öncüller birlikte yeter mi?

Öncüller: Bazı öğrenciler müzik kulübündedir. Bazı müzik kulübü üyeleri satranç oynar.

Sonuç: Öyleyse bazı öğrenciler satranç oynar.

“Müzik kulübü üyeleri” okul dışındaki kişileri de içerebilir.

Hangi olası durum, sonucun bu öncüllerden zorunlu çıkmadığını gösterir?

- A) Bir öğrencinin iki kulübe de katılması.
- B) Müzik kulübünün hiç üyesi olmaması.
- C) Hiçbir öğrencinin müzik kulübünde olmaması.
- D) Bütün öğrencilerin hem müzik hem satranç kulübünde olması.
- E) Müzik kulübündeki öğrencilerin satranç oynamaması; satranç oynayan üyelerin okul dışından olması.

10. Eleştiri kişiye mi, gerekçeye mi?

Deniz okul bahçesinin bir bölümünü sessiz çalışma alanı yapmayı, gürültüden etkilenen öğrencilerin ihtiyacıyla gerekçelendirir. Karşılık: “Deniz geçen dönem projeyi geç teslim etti; o yüzden bu öneri yanlıştır.”

Bu karşılığın temel sorunu nedir?

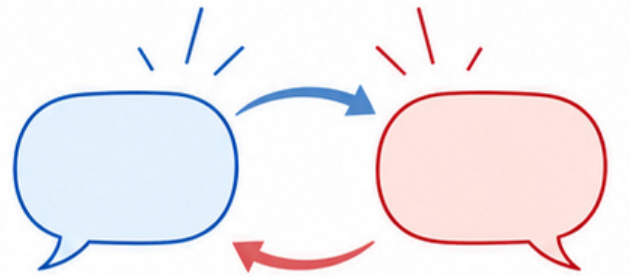
- A) Önerinin gerekçesini incelemek yerine konuşanın başka bir davranışını sonucu çürütme aracı yapması.
- B) Önerinin bütün etkilerini karşılaştırıp yetersiz bulması.
- C) Geç teslim bilgisinin her durumda yanlış olması.
- D) Sessiz alan ihtiyacını doğrudan ölçmesi.
- E) Öneriye karşı çıkmanın felsefi tartışmada yasak olması.

11. Tanımı karşı örnekle düzelt

Bir öğrenci “Diyalog, iki kişinin sırayla konuşmasıdır.” tanımını önerir. İki kişi sırayla konuşur ama birbirinin söylediğini hiç dikkate almaz. Arkadaşı bu örneğin tanımı fazla geniş bıraktığını söyler.

Karşı örneğin hangi eksikliği gösterdiğini açıklayınız. Diyaloğun karşılıklı anlamaya yönelmesini koruyan bir ek koşul öneriniz.

12. Çoğunluk hangi bilgiyi verir?

Ankette öğrencilerin çoğu “Bir görüş çok benimseniyorsa doğrudur.” cümlesine katılır. Bir katılımcı, anket sonucunu aynı cümlenin doğruluk kanıtı olarak sunar.

Hangi değerlendirme en uygundur?

- A) Ankete katılan herkesin görüşü yanlıştır.
- B) Çoğunluk sayısı arttıkça kanıtın konusu otomatik değişir.
- C) Sonuç benimsenme düzeyini gösterir; benimsenmenin doğruluk ölçütü olduğu ayrıca gerekçelendirilmelidir.
- D) Anketler hiçbir konuda bilgi vermez.
- E) Azınlıkta kalan her görüş doğrudur.

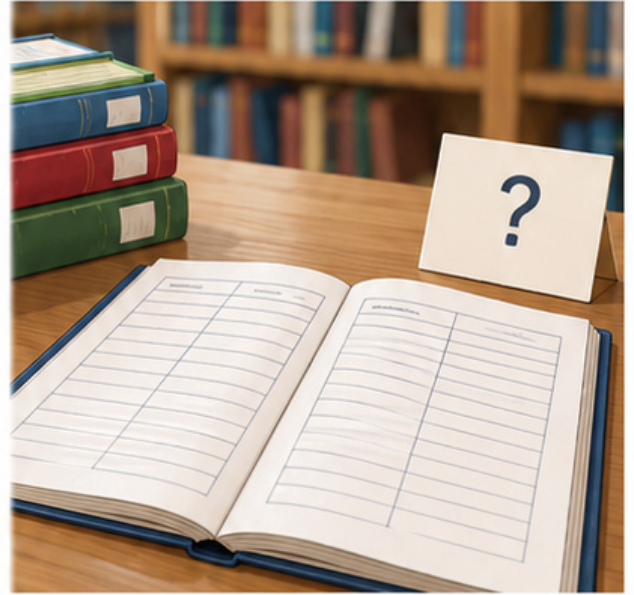

13. Felsefi soruya dönüşüm

Kütüphaneci “Bugün kaç kişi kitap ödünç aldı?” sorusuna kayıtlarla cevap verir. Öğrenci bunun yanında bilginin paylaşımıyla ilgili felsefi bir soru üretmek ister.

Hangi soru kavram ve ilke tartışmasını en doğrudan açar?

- A) Bugünkü ödünç sayısı dünkünden kaç fazladır?
- B) En son ödünç kaydı hangi saatte yapılmıştır?
- C) Kitapların kaçında etiket eksiktir?
- D) Bilgiye erişimde eşitlik, herkese aynı imkânı vermek midir yoksa farklı engelleri de gidermek midir?
- E) Kütüphanenin bu hafta toplam açık kaldığı süre kaç saattir?

14. İki ifade birlikte savunulabilir mi?

Bir öğrenci “Hiçbir görüş eleştiriye kapalı olmamalıdır.” diyor. Ardından “Benim bu görüşüm hakkında gerekçe sorulamaz.” diye ekliyor.

İki ifade arasındaki tutarlılık sorununu açıklayınız. İlk ilkenin anlamını koruyarak ikinci ifadeyi düzeltiniz.

15. Sözcük değiştiğinde çıkarım

“Hafif” sözcüğü ilk cümlede fiziksel ağırlığı az, ikinci cümlede önemi az anlamındadır. Argüman: Bu rapor hafiftir; hafif şeyler önem taşımaz; o hâlde bu rapor önemli değildir. Raporun hafifliği kâğıt ağırlığına ilişkindir.

Sorun hangi noktadadır?

- A) Önemli şeylerin hepsi mutlaka ağırdır.
- B) İki farklı anlamın belirtilmesi her argümanı otomatik geçerli yapar.
- C) Raporların hiçbirinin fiziksel ağırlığı olamaz.
- D) Sonucun kısa olması onu yanlış kılar.
- E) Aynı sözcük çıkarım içinde farklı anlamda kullanılarak fiziksel özellikten önem yargısına geçilir.

16. İddia, gerekçe, itiraz

Görüş: “Okul kuralları öğrenci görüşü alınarak hazırlanmalıdır.”

Gerekçe: “Kurallardan etkilenenlerin deneyimleri uygulanabilirliği anlamaya yardım eder.”

İtiraz: “Her görüşün kabulü zorunlu olursa ortak karar alınamaz.”

Savunucunun her görüşün kabulünü mü, dinlenmesini mi savunduğunu ayırınız. İtirazı dikkate alan ama ilk görüşü koruyan iki cümle yazınız.

17. Kavram ve örnekleri eşleştir

Tanımlar:

- A — Belirsizlik, bir ifadenin sınırının açık olmaması.
- B — Çok anlamlılık, aynı sözün farklı anlamlarda kullanılabilmesi.
- C — Çelişki, aynı koşullarda bir yargıyla onun değillemesinin birlikte savunulması.

Örnekler:

- 1 — “Yakında bitireceğim” ama süre ölçütü yok.
- 2 — “Açık” sözü bir yerde anlaşılır, başka yerde kapısı kapanmamış demek.
- 3 — Aynı saat ve kapı için “Kilitlidir” ve “Kilitli değildir” deniyor.

Örnekleri tanımlarla eşleştiriniz. İkinci örneğin neden tek başına üçüncü örnekteki türden bir çelişki oluşturmadığını açıklayınız.

18. Görüş değişikliği tutarsızlık mı?

Bir öğrenci önce bir öneriyi destekler. Yeni veri, önerinin beklenmedik biçimde bazı öğrencileri dışladığını gösterince görüşünü gerekçesini açıklayarak değiştirir. Arkadaşı “Felsefi düşünce kararlı olmalı; hiçbir görüş değişmemeli.” der.

Hangi karşılık uygundur?

- A) Tutarlılık, herkesin aynı görüşü savunması demektir.
- B) Yeni kanıtla görüşü gerekçeli düzeltmek eleştirel düşünmeyle uyumludur; tutarlılık kör değişmezlik değildir.
- C) Her yeni bilgi eski bütün görüşleri zorunlu olarak çürütür.
- D) Kararlı olmak için yeni veriyi incelememek gerekir.
- E) Görüş değişiyorsa önceki hiçbir gerekçe incelenemez.

19. Eksik gerekçeyi tamamla

İlke: “Aynı koşullarda aynı ölçüt uygulanmalıdır.”

K ve L başvuruları ilan edilmiş bütün ölçütler bakımından eşittir. Yalnız K kabul edilir.

Rapor: “Ek bir ilgili fark gösterilmediği için bu farklı karar _____ ilkesi bakımından _____.”

Boşlukları uygun ifadelerle tamamlayınız. Karar vericinin hangi tür ek bilgiyi sunmasının değerlendirmeyi değiştirebileceğini açıklayınız.

20. Bir kavramı inceleme sırası

Bir grup “Özgür seçim nedir?” sorusunu çalışıyor.

Kartlar:

K—Önerilen tanımları sınavacak örnek ve karşı örnek bul.

L—Terimi hangi bağlamda kullandığını ve ilk tanımını açıkla.

M—Karşı örneklerin gösterdiği eksikliği değerlendir.

N—Tanımı gerekçeyle düzelt; yeni örneklerle yeniden sınamaya açık tut.

İlk inceleme için mantıklı sırayı yazınız. N’nin neden tartışmayı sonsuza kadar kapatan kesin bir son olmadığını açıklayınız.

